

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія українського правопису

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Спеціальність: В11. Філологія.

Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
української мови
Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія українського правопису
Викладач (-і)	Доц. Думчак Іван Михайлович
Контактний телефон викладача	(0342)59-60-08
Е-mail викладача	ivan.dumchak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/
Консультації	Щовівторка, о 15.00 год.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
У процесі вивчення курсу “Історія українського правопису” передбачається поглиблене засвоєння орфографічних та пунктуаційних норм чинного правопису, детальне ознайомлення зі змінами правописного кодексу, затвердженими Кабінетом Міністрів України 22 травня 2019 року. У результаті вивчення пропонованого курсу студенти повинні ліквідувати шкільні прогалини в засвоєнні правописних норм, набуті якісних знань щодо української орфографії та пунктуації, ознайомитися із історією формування українських правописів від давніх часів і до сьогодні. . Цей курс повинен допомогти студентові мати власне уявлення про сучасні дискусії щодо українського правопису, розуміти їхні причини, бачити взаємозв’язки між етапами розвитку української мови та особливостями використання того чи іншого правопису.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою викладання дисципліни є ознайомлення студентів із правописними системами української мови в різний період її функціонування, узагальнити сучасні напрацювання щодо створення нової редакції правопису, проаналізувати зміни, які відбулися в чинному правописі, покращити культуру мовлення студента-філолога.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Під час вивчення ОК *Історія українського правопису* студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП «Українська мова і література»:

Загальні компетентності:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 11. Здатність до надання консультацій із дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 13. Здатність комплексно використовувати набуті філологічні та методичні знання у практиці викладання української мови і літератури.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їхнього розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12

лабораторні заняття / практичні / семінарські	18
самостійна робота	60
Ознаки навчальної дисципліни	

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
III	B11 Філологія	2	Вибірковий		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема		кількість год.			
		лекції	практ. заняття	сам. роб.	
Тема 1. Принципи орфографії. Давньоукраїнські правописи		2	2	10	
Тема 2. Українські правописи XIX ст.		2	2	10	
Тема 3. Правописи Галичини. Українські правописи періоду УНР		2	4	10	
Тема 4. Український правопис 1928-1929 років		2	2	10	
Тема 5. Правописи Радянської України. Проекти правописів незалежної України.		2	2	10	
Тема 6. Нова редакція українського правопису 2019 року		2	2	10	
Тема 7. Тестова контрольна робота. Залік.			2		
ЗАГ:		12	18	60	
6. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінка за практичні заняття виставляється викладачем у 5-бальній шкалі. Контрольна робота містить 4 завдання, кожне з яких оцінюється 10 балами. Тестові завдання складаються з 30 тестів, оцінюються 20 балами.				
Вимоги до письмових робіт	Контрольну роботу студенти виконують в аудиторії, дають повні відповіді на усі 4 завдання. Пишуть роботу на 11 тижні навчання. Тести виконують дистанційно або в аудиторії під час тижня контролю самостійної роботи студента.				
Практичні, заняття	Практичні заняття готувати за планами, які розміщені на платформі дистанційного навчання: https://d-learn.pro/developer/				
Умови допуску до підсумкового контролю	Відсутність незадовільних оцінок за будь-який вид роботи та невідпрацьованих пропусків занять.				

Підсумковий контроль	Атестація заліку здійснюється на основі отриманих оцінок автоматично.
7. Політика навчальної дисципліни	
Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно. За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає Комісія з питань етики та академічної доброчесності при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю. Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemu, EdEra та ін.	
8. Рекомендована література	

1. Вихованець Іван. Ненаукові пристрасті навколо українського правопису // Українська мова. 2004. №2.
2. Жайворонок В.В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. Київ: Наукова думка, 2004. 202 с
3. Думчак І.М. Порівняльний аналіз змін у проєкті Українського правопису 1999 року та чинній редакції Українського правопису 2019 року. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Випуск 26. Том 1. С. 47-51. http://www.zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/26/part_1/8.pdf
4. Думчак І.М. Правописні особливості епістолярію Марка Черемшини *Слово*. 2024. №20(72). С. 196-200.
5. Караванський Святослав. Два правописи одна мова // Урок української. Практикум. С. 27 –31.
6. Історія українського правопису XVI–XX століття. Хрестоматія. Київ: Наукова думка, 2004. 582 с.
7. Німчук В.В. Переднє слово // Історія українського правопису XVI–XX століття. Хрестоматія. К.: Наукова думка, 2004. С. 5– 26.
8. Німчук В.В. Проблеми українського правопису в XX– початку XXI ст. / В.В. Німчук; НАН України, Ін-т української мови. Київ, 2002. 112 с.
9. Огієнко Іван. Історія українського правопису // Історія української літературної мови. – Київ.: Либідь, 1995. С. 228–245.
10. Півторак Г.П. Гражданський шрифт // Українська мова. Енциклопедія. Київ, 2000. С. 101– 102.
11. Півторак Г.П. Реформи алфавіту і графіки // Українська мова. Енциклопедія. Київ, 2000. С. 508–509.
12. Пономарів Олександр. Історія сьогодення українського правопису // Мандрівець. 2006. № 1. С. 71–74.
13. Проект нової редакції українського правопису (1999): анкета для опитування фахівців // Український правопис (1928) // Історія українського правопису XVI–XX століття. Хрестоматія. Київ К.: Наукова думка, 2004. С. 561–570.
14. Русанівський В.М. Стосунок „проекту” до реального українського правопису // Мовознавство. 2002. №6. С. 92– 98.
15. Синявський Олекса. Коротка історія „Українського правопису” // Історія українського правопису XVI–XX століття. Хрестоматія. Київ: Наукова думка, 2004. С. 431–453.
16. Тараненко О.О. Лінгвістичний і соціальний комплекс проблем навколо сучасного українського правопису // Мовознавство. 1995. № 1. С. 3–9.
17. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.Потебні НАН України, Ін-т української мови НАН України. Київ: Наукова думка, 2019. 292 с.
18. Український правопис (1928) // Історія українського правопису XVI–XX століття. Хрестоматія. Київ: Наукова думка, 2004. С. 453–487.
19. Український правопис (1933) // Історія українського правопису XVI–XX століття. Хрестоматія. Київ: Наукова думка, 2004. С. 487–515
20. Український правопис (1945) // Історія українського правопису XVI–XX століття. Хрестоматія. Київ: Наукова думка, 2004. С. 515–536..

Викладач

доц. Думчак І.М.

(прізвище, посада)